

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik. izide
Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 18. svečana 1870.

List 7.

Credo zavelje kristjanu v sedanjih časih.

(Msgr. Dr. Gaume.)

(Dalje.)

Keršanstvo je kmalo zmagalo.

1. Pervi dan precej, ko so jeli oznanovati novo vero neznani pridigarji, se jim jih je podverglo 3000 judov, in drugi dan jih je še družih 5000 sprejelo keršanstvo. Kakor blisk naglo oblake preterga, kakor se ogenj urno razširja po planjavi suhe trave, ravno tako urno si je keršanstvo pridobilo Samarijo, Sirijo, malo Azijo; mesta Smirna, Efez, Korint in Atene so vrata odperle sveti veri. In po Arabiji, Indiji, Perziji, po Etijopiji, Libiji in po Egiptu so kmalo pridobljene vernikov velike množice.

2. Iz Jutrovega je šlo keršanstvo na Večer. In v nekoliko letih je celo v Rimu, kjer Neron kraljuje, v Rimu, na kterege se paganstvo opira, — celo tam je neznano velika množica kristjanov, in tudi po Galiji, po Hispaniji, po Britanskem in med Germanci jih je na tisuče. —

V desetih letih že ima Križani iz Judeje molivcev po vsih delih sveta; in štirideset lét pozneje so kristjani jako razširjeni po vsih provincijah silne rimske države!

3. In kmalo krepki zagovornik keršanstva Tertulijan tako-le piše Rimcem, in nihče ne more reči, da ni res: „Še-le od včera smo, pa že vse napolnujemo, vaše mesta, otoke, terdnjave, naselbe, vaše terge, tabore, vaše zbirališa, vaše šole, celo dvor cesarjev in staršinstvo in sodniša; — samo paganske tempeljne — te vam pustimo. Popolnoma vas lahko zmagamo brez vsake vojske, družega ni treba, kakor da se mi, ki nas je nezmerno število, od vas ločimo in na kak drugi oddaljeni kraj gremo. Tako bi zgubili mestjanov in podložnih vsih stanov in pri vas bi moralo vse zastati!“

4. Rimljani, krepki in skušeni v vojski, so bili 700 lét v orožji in so si privojskovali zmago za zmago, preden so vterdili svojo vlado, — keršanstvo pa je brez orožja koj pri svojem začetku gospodovalo nad vsemi ljudstvi, in sv. križ našega Gospoda je stal na naj oddaljših obrežjih, kamor rimske bandera niso nikdar prišle. Še celih 300 lét ni minilo, odkar so aposteljni stopili binkoštni dan med ljud, pa že gospoduje nad Rimom keršanstvo in ima celo na cesarskem prestolu svojega podložnega!

Cerkveni zbor.

Nergovci in sitneži pravijo, da potlej ne bo treba cerkvenih zborov več, ako se papeževa nezmotljivost za versko resnico razglasi. Bedaki ne vedó, da aposteljni so bili vsi nezmotljivi in vender so imeli zbor in so v

zboru sklenili, kar je bilo cerkvi v korist. Cerkveni zbori niso neogiblivo potrebni, ampak silo koristni so vernikom sv. cerkve. Kako času primeren je ravno sedanji cerkveni zbor, pojasnuje dopis iz Rima v „Vaterlandu.“ Cerkev (po tem dopisu) pozná bolečine človeštva, njeno materno oko neprenehoma čuje ob bolniški postelji ti- stega duha časa, ki zdaj pa zdaj piha. O določenih do- bah pa, kadar se kacega časa loti posebno huda vročica, takrat se cerkev v zboru snide, in to ni nikoli brez dobrih nasledkov. Bolezni o tacih časih zbuhté tako, da svet divjá, rane režé, same se kažejo, da bi se to- liko ložej zdravilo za nje našlo.

Tudi zdaj o vatikanskem koncilu se bolniki sami glasé, kakor bi prosili otenja. Brezbožci, umoverci, loč- nikarji od platonskih mavtarjev (ki bi radi frajmavrarstvo s keršanskim ukom zedinili) pa do rogovilskega tatú in roparja, ki si je tuje blago prilastil, so bolniki, božjast pa jih lomi, odkar se je zbor sošel: njih divjanje, njih razsajanje kaže, da je bolezen nehuda, da otekline kažejo na tiste neštevilne betežnosti in moternosti, ki se v navadnih časih še ne vidijo. Vidiš tu katoličana, ki ga je poparil liberalizem kakor slana, tisti liberalizem, ki so ga vse usta polne ter v resnici misli, da novo- šegasta vstavnost s svojim košem in kar je iz mlina od l. 1789 — da vse to je res poslednji cvetek olike ali civilizacije ter se smé brez skerbi nanj pritisniti pečat nezmotljivosti. — Pritava za tim filantropiški ali mehkuž- noljubni sanjač, kateri bi rad duha časa z vsimi vonja- vami in mazili počehljal ter mu ne gre v možgane, za- kaj bi se tako dobra Cerkev ne spravila z novo- šegno civilizacijo in nji za ljubo maličko ne odjenjala v tem, kar tiče pravico in krivico, resnico in zmoto. — O kako pa spet jezno zabavlja berstljikovec viso- kočislane vede. Kaj mu pa je? Užaljen je, da se sad njegovega vertanja in preiskovanja noče spoznati za nezmotljiv. In kuja se toliko bolj, ker se najdejo taki, ki vedo zajemajo z njim iz ene sklede in ga torej mi- lujejo. In še spet birokratiški ali pisarniški cesarist, kteremu je ta ali ta dogma precej vnemarna reč, kte- rega neskončno briga je pa vender ta, da so svetne postave nad vse drugo (državno „omnipotenclerstvo“ ali vsemogoštvo); on torej Cerkev prijazno moledva, naj vender tiho v zakristii tiči ter se nikoli ne pokaže v meddružinsko ali socialno in državsko življenje, — in še posebej kar šolo tiče. — Za temi nevarno bolnimi prišeta zložni meželj ali filistejec, kateri zajema vso ve- ljavo iz liberalnih listov, iz vstavoguljnih društev, sem ter tje tudi iz učenih ust, ki tirjajo „jurare in verba magistri,“ in njegova serčna želja je, da bi pač cerkev kaj ne sklenila, kar ti gosposci radi ne slišijo; — uteg- nili bi hudi biti! Le v miru s tacimi ljudmi, zakaj skuš-

nja uči, če se serdé, da le vera terpi, in pa — meželjček hoče imeti pokoj.

Ti bolniki in betežniki se glasijo pri cerkvenem zboru, njih klici buče razločno čez hribe, in zedinjajo se v enem glasu zoper nezmotljivost, česiravno so si v življenji velikrat med seboj neznani. Pa le poterpite bolniki! Apostoljski nasledniki so krog Pija IX zbrani v Vatikanu; še malo, in stopili bodo pred čakajoče množice, rekoč bolnikom: „Srebra in zlata nimam, kar pa imam, to ti dam: V imenu Jezusa Kristusa Nazarenčana vstani in hodi.“ Pravijo, ko so sv. Očetu povedali, da prošnja za določanje nezmotljivosti ima 415 podpisov, so sklicali: „To ni prošnja, to je glasovanje!“ Ako se primeri 135 nasprotnih glasov k vesoljnemu številu pričujočih škotov, se zamore pač zanesljivo že danes napovedati, kako bode rešeno to prašanje, če je primerno (oportunitetno) ali ne, — tako pravi dopisnik v „Vtldu.“ — Škof iz Tarbeza, ki je undan umerl, je bil podpisal prošnjo tistih, ki menijo, da zdaj ni čas za to, da bi se papeževa nezmotljivost za dogmo razglasila. Na smertni postelji pa je ukazal ta podpis zbrisati in zahteval prošnjo večine podpisati: zapisal je: Pius IX. Doctor errore immunis! Ta podpis, pravi dopisnik, tehta več kot sto družih.

Mar samo zunanost dela pravega moža?

I.

Ako se s premislikom ozremo nekoliko po današnjem svetu, nehoté se nam bo vsilovalo vprašanje: Ali ljudje ne sodijo le po zunanji bliščavi, obnašaji in opravi, — ne pa po znotranji veljavi?

Stopi z menoj, prijatelj, v dvorano bogatega možičnika! Kako se vse bliska v neizrečeni lepotiji! Povsod samega sebe v stenah vidiš; kamor pogledaš, opaziš kaj novega, kaj dragega, kaj posebnega, kar so izdelali v prvih tovarnah na Dunaju, v London-u, v Parizu, ali morebiti celo prinesli iz daljne Indije, iz slonokostnih zamurskih dežel, iz Kalifornije id. . . . Je ne mara tudi v njegovem duhovnem poslopju, v njegovem sercu tako častljivo, kakor v stanovanji, ki je odmenjeno za njegove ude, za njegovo truplo? Ne rečem da ne; zakaj so ljudje, ki zraven zunanje imajo tudi znotranjo snago in lepoto; bojim se pa vender, da velikrat ne.

Postojva pa nekoliko pred tim zalim poslopjem, in glejva, kaj se godi.

Lej, zdaj se nama približuje visok mož, pri vratih postoji, ogleduje se od nóg do glave. Škornje se mu svetijo, da bi jih lahko rabil mesto zerkala, in lepa črna obleka, kako se to prilaga udom njegovim! Na hlačnicah visi mala smetičica — skerbno jo obriše; iz žepa privleče snegobebe rokavice in jih natika na gladke ročice, kjer se bliskajo zlati perstani; na nos natakne dragocene očala; zdaj se še odkrije in si gladi lase in zadovoljno smehlja se stopa po stopnicah. — O preblagi mož, ako je tudi njegovo znotranje tako brez madeža, kakor njegova zunanja oprava! — Pa pojdi, stopiva za njim, da vender vidiva, kam se je namenil?

Pred lepimi vrati priklanja se mu strežaj v krasni opravi, pelje ga v precejšno sobo, kjer stoji že mnogo drugih ljudi, boječe se ozirajočih proti nasprotnim vratom, skozi ktere je zdaj zginil strežaj posadivši prej našega gospoda na mehke naslonjače, kar še ni nobenemu družih čakajočih storil. — Blagor tebi strežaj, ako naj vikšemu Gospodu tako zvesto služiš in strežeš, kakor posvetnim! Ali poglejmo dalje.

Vsi se unemu olikanemu gospodu odmikujejo in nekako plašno ga pogledujejo. On pa zvesto čaka, da

dobi zaslišanje in misli, kako se bo obnašal, da še višega gospoda ne razžali.

O lepo tvoje serce, mladi gospod! ako imaš v sercu in v obnašanji tako spoštovanje do naj višega Gospoda, kakor ga skazuješ posvetnemu velikašu.

Zdaj pride strežaj, s smehljanjem na ustnicah in z globokim poklonom naznani krasno oblečenemu gospodu, da sme vstopiti. . . In kdo bo dopovedal s kakimi pokloni se mladi gospod bliža višemu, kako spoštljivo mu dopoveduje, kaj želi in kaj ima opraviti? — O mladi gospod! Ali se tudi pri sv. maši, pri sv. obhajilu do Gospoda nebes in zemlje tako lepo vedeš? Blagor ti, če je to res! — In še nekaj. Ko lepi gospod po ulicah gre, ga pokliče nekoliko od deleč drug velik gospod, da bi rad besedo z njim spregovoril. In lejte, že od deleč se mu odkriva, poklanja, se mu hitro bliža in z veliko spoštljivostjo z njim govori. Ali to je morebiti napačno, grešno? O ne! Le prašanje bi hotel pristaviti: kadar si zunaj na poti, na ulicah, in te po zvonu s stolpa nebeški Gospod k pogovoru zakliče, ali se tudi tako hitro odkriješ, tako spoštljivo z njim začneš govoriti, ali z drugo besedo rečeno — moliti? —

Sklep je: Če misliš, da te samo zunanosti, ktere pri ljudeh čislaš, možá delajo, se močno motiš.

Zdaj pa še dve besedi do gospodarja unega svitlega dvora ali saj prekrasne hiše. Ali se obnašaš ti saj toliko spoštljivo do Gospoda vsih gospodov, kakor se drugi manjši gospodje obnašajo do tebe. In, ali ne pušaš zavoljo bogatejših in bolj obločenih gospodov ali gospodičev vse predolgo pred vratni čakati vsakdanjih ljudi, s kterimi imaš opraviti kakor vradnik, obertnik, tergovec itd.?

Gotovo je, da vestnosti in vere je zmiraj in povsod po svetu; pa ne manj gotovo, da svet po večem le bolj gleda na zunanji minijivi blišč in se tudi po tem ravna, — kar pa nikakor ne dela še pravega možá.

Ogled po Slovenskem in doptsi.

Iz Ljubljane Slovanskih govornikov („Kazatelé slovanšti“ 2. zvezek, ki jih daje na svitlo v Pragi č. g. Ant. Mužik pod vodstvom višehradskega kanonika preč. g. Štulca, obsega 8 cerkvenih govorov za nedelje in praznike do 1. nedelje v pósti iz raznih slovanskih jezikov, med njimi tudi en Slomšekov. Že smo omenili drugi pot, da izhaja vsak mesec po en zvezek in cena za celo leto je 6 gld. (Napis: Kněhkupectvi B. Stýbla v Praze (Pragi), Václavské náměstí č. 30 a 32.) Podpirajmo se Slovani med seboj, zlasti tudi v slovenocerkveni vzajemnosti!

Ljubno v gornji Savinski dolini. † — Kar je človeku pri sercu, to mu je tudi na ustih, in prijatelj prijatla se še vedno spomina, če ga tudi rabla zemljica pokriva, kakor našega g. Mih. Turin-a, kteri je 18 dan preteč. mesca v Gospodu zaspal in je vreden, da mu „Danica“ spodoben spomin postavi. Gospod Turin je bil izgledni učitelj, ki je 50 lét svojo težavno službo vestno opravljal. Ker so pak učiteljske plače le pičle, je tudi on več lét v boljšo podporo svoje deržinice vodil občinsko pisarstvo, bil velika podpora in dober svét vsakteremu. Da starega učitelja kaj dobrega ne čaka, to uči vsakdanja skušnja; in taka se je godila tudi našemu prijatlu zadnjih 4—5 lét; pa mož blagega in mirnega serca je vse voljno preterpel. Dosta obsirno bi se dale popisovati njegove zasluge, pohvale, ktere so se od konzistorija itd. pri njem našle; pa dobra duša se s svojim terpljenjem sama hvali, čeravno že v miru počiva. — Rečem naj samo: da je bil naš dragi „Miha“ ljubljenec ne le duhovščine, ampak vsih, kteri so ga poznali, ter „mož za vero in domovino“, kakoršnih učiteljev je že-

leti veliko veliko v korist slovenskemu narodu. Bog mu daj večni mir in pokoj!

Na Tominskem v mali vasi Pečine, ki samo kakih štiri do pet sto duš šteje, v mojem rojstnem kraju, je pred šestimi leti umerl imenitni pridigar in verli Slovenec Fil. Jak. Kafol. Veliko dobrega je ta gospod na Pečinah storil in blagi njegov duh je do zadnjega hipa neprenehoma marljivo delal; kajti bila je nedelja zadnji dan njegovega življenja. In čuda zares! še ob 10. je šel na prižnico in pridigoval, pri maši potem pa je oslabil in ni je mogel več dokončati. Nesli so ga v kaplanijo, kjer je še tistega večera svojo blago dušo Gospodu izročil.

Opustivši mnogotere cerkvene zasluge naj omenim samo, da je ranjki pričel na Pečinah tudi šolo, ljudi učil sadjoreje ter sploh skerbel za razvoj ljudstva v duhovnem in telesnem oziru. Bog mu poverni z večnim mirom njegov trud! Vredni nasledek ranjcega Kafola so sedanji vikar, č. g. Val. Žbogar. Akoravno že priletni in od marsiktere bolehnosti nadlegovani, so vendar vedno sredi svojih ovčic, doma, na polji, v šoli in v cerkvi in podučujejo ter jih k dobremu nagibajo na vso moč. Ker je meni šola posebno zanimiva, si ne morem kaj, da nekoliko o nji posebej čerhnem. Ta gospod za šolo čisto nič drugega celo leto ne dobijo kakor samih 30 gl. nadomestila, pa še enkrat toliko blagodušno izdajajo za knjige in druge potrebe učencev, oblačijo ubožnejše izmed njih. Nezadovoljni z vsakdanjo samo, vstanovili so tudi nedeljsko šolo, kjer prav čversto učijo odraslo mladino brati, pisati, številiti, kakor tudi v petji. Bog živi še dolgo verlega našega Valentina! Tr. Pečinec.

Na Tersatu pri Reki je 13. t. m. za legarjem v 64. letu umerl č. o. Echeiel Gornik, duhoven frančiškanskega reda. R. I. P.!

Iz Kozjega 13. febr. Na več dopisov dajem tukaj javni odgovor, da so lanske „Drobtinice“ še pred novim letom pošle do slednjega iz tisa, da se tedaj nikomur več ne more z njimi postreči. Kosar, dekan.

Izpod Storžca, 8. sveč. † Kakor je čč. bralcem že znano, so umerli 19. pros. ondotni g. fajmošter, M. Keršmanec, po kratki pa hudi boleznii. Naj povem nekoliko o delavnosti in značaji ranjcega verlega gospoda. V praznik sv. Neže se je zbralo kakih 12 bližnjih in daljnih duhovnov, med njimi kranjski preč gosp. dekan J. Reš. Ob 10. uri žalostno zapojó zvonovi med tem ko nesejo duhov. pastirja M. Keršmanca v farno cerkev. Čast. g. H. Kahl, fajmošter iz Kroke, opravijo z drugimi duhovni bilje po ranjcem, potem pa teržiški gosp. fajm. R. Frank, ko namestnik gosp. dekana, v ginljivem, tehtnem govoru omenijo nekoliko o pastirovanji ranjcega, priporočajo farmanom, naj odpusté ranjkemu, če so koga kaj razžalili, in naj nasproti tudi sami prosijo odpušanja, če so jih žalili in ne poslušali njih naukov. Zlasti pri teh besedah je bil slišati glasen jok po cerkvi, tudi g. govornik so bili do solz ginjeni. — Slednjič so izrekli željo ranjcega, naj vsi, posebno pa farmani zanje molijo. Opravili so nato gosp. dekan slovesno černo sv. mašo z leviti, potem so izročili truplo ranjcega črni zemlji. — Osmi dan pa so opravljali g. fajmošter iz Teržiča. —

Kar tiče delavnost ranjcega gospoda, so zamogli po vsi pravici reči z Davidom: „Gospod, ljubim lepoto Tvoje hiše!“ Veliko so popravili in napravili pri cerkvi, med drugim nove zvonove. Njih zadnje delo je novi stranski altar Marije Device in pa lepo pozlačeni tabernakelj, o katerem so menda rekli, da naj jim bo namesto grobnega spominka. Marsikaj bi bili še naredili, ko bi jih ne bila smert prehitela, ker bili so še čversti. — O značaji ranjcega naj omenim le to, da bili so prav dobrotljivi, v govorjenji in društvu prav prijazni in dobrovoljni, na leci večkrat hudi in ostri, véasih so

pa tudi osoljene pravili, rekel bi, po šegi P. Abrahama a St. Klara.

Naj ranjkemu postavi ta majhni spominek v „Danici“ nekdo, ki je večkrat poslušal njih govore. Z Bogom!

Iz Rima (VIII pismo.) 2. februarja. — Danes, na Svečnico, smo imeli lepo slovesnost v baziliki sv. Petra. O pol desetih so se sošli prečastiti očetje vesoljnega zbora v velikanski baziliki, so zasedli svoje prostore, ter pričakali sv. očeta, kateri so bili okoli 10. ure spremljeni na prestolu v baziliko. Ljudstvo vsih stanov je od sedme do desete ure skupaj vrelo; tedaj si lahko bralec misli, koliko ljudi je moglo biti pričujočih. Vojaki vsake baže so za očitni red skerbeli. V koru, t. j., na kraju med konfesijo in velikim oltarjem, so stopili sv. oče s sedeža, ter so se podali na svoj prestol, ki stoji ravno pred velikim oltarjem. Tam so blagoslovili z navadnimi molitvami sveče, in sami razdelili sveče. Naj prvič je kardinal de Angelis podal tri sveče sv. očetu, potem pa so po versti naj prvič kardinali in potem škofje, ki so imeli „asistencijo“ ali službo, prišli k sv. očetu, da so dobili vsaki svojo svečo. Vsako svečo so deržali trije, v sredi sv. oče, na desni kardinal Antonelli, na levi pa kardinal Mertel. Vsaki kardinal in po tem vsaki škof je kušnil naj prvič svečo, potem pa koleno sv. očeta, ter je svečo prejel. Vsim drugim pričujočim škofom pa, ki niso „asistirali“, so vsakemu sv. oče poslali svečo na njegov prostor po ceremonijariju.

Po razdelitvi sveč se je procesija pričela.

Pervi v procesiji so bili papeževi strežniki, potem protonotarji, na to kardinali sploh vsak s svojimi duhovni in strežniki; na to papeževi pevci, in potlej vsi škofje in kardinali, ki so imeli službo pred oltarjem, na zadnje sv. oče; na obeh straneh so spremljevali procesijo Švicarji, straža imenitnih stanov (nobelgarde), rimski senatorji; in za sv. očetem so sledili vladarji laških dežel, ki živé v Rimu, iz Parme, Toskane, Neapelna itd.; za njimi pa poslanci vsih imenitnih vlad.

Procesija je šla počasi naprej znotraj velikanske bazilike ob njenih straneh. Večina očetov vesoljnega zbora pa je ta čas čakala v klopéh na kraju, ki sem ga že zadnjič popisal, med konfesijo in velikim oltarjem.

Lepo je bilo viditi o ti priložnosti veliko veliko število prižganih sveč. Toliko lučic v rokah škotov, kako lepo živo pojasnjenje besedi: „*Vos estis lux mundi* (Vi ste luč sveta)“ je bilo v resnici nam pred očmi! Oni, ki so naša luč namesto Kristusa, ki nam z besedo in z djanjem svetijo, so bili na velikem prostoru iz vesoljnega sveta; v znamenje, da so naša luč, je vsaki izmed njih imel prižgano svečo v roki; — kolikor škofov, toliko prižganih luč, „*ut luceant coram hominibus*; — o kako lep pomen, o kako lep pogled!

Sv. oče so na visokem prestolu, — nesenem od 12 mož, tudi deržali prižgano svečo — višej od drugih; bolj vidna luč, kakor luč drugih, zakaj oni kažejo pot ne le jagnjetom, ampak tudi ovcam, to je, škotom. Med evangelijem pri sv. maši so bile prižgane vse sveče škofov, — v lepo znamenje, da hočejo živo pričati za Kristusovo vero v pričujočem vesoljnem zboru.

Pobožno pa so se serca pričujočih škofov vesoljnega sveta povzdigovala k Bogu in k Mariji. Njih molitve, žive in goreče kakor luč prižganih sveč, so puhtele k Bogu ta dan, to je bilo viditi na pobožnih obrazih vsih pričujočih škofov. —

Sv. mašo je pel kardinal Ludovik de la Lastra iz Seville na Španjskem (mlad, lep mož, kteremu sem imel priložnost roko poljubiti na dan sv. Boštjana v baziliki, ki je temu svetniku v čast posvečena, in v kateri je pokopan imenovani mučenec).

Sv. maša se je ravno tako doveršila, kakor na dan prestola sv. Petra, ki sem jo popisal v 7. pismu. Konec

sv. maše pred zadnjim blagoslovom so sv. oče zapeli „Te Deum laudamus“ v spomin, da je Marija leta 1804 sprosil rešenje rimskemu mestu iz nevarnosti potresa.

Ko so sv. oče zmolili molitve, ki so z zahvalno pesmijo sklenjene, so dali zadnji blagoslov z navadnim močnim glasom.

Tudi jaz sem pri ti priložnosti nekaj sveč seboj prinesel v baziliko, da so bile blagoslovljene. Imel jih bom za vselej v spomin tega dne.

Bazilika je bila zelo polna ljudstva ta dan, in kaj zadovoljen sem bil, da sem v kljub veliki gnječi imel lep prostorček blizu sv. očeta. Ves čas slovesne sv. maše sem imel mili obraz sv. očeta prav blizu pred očmi in vtisnil sem si ta obraz že tako globoko v spomin in v serce, da mi ga tudi smert ne more izbrisati.

Viditi je prav živo, da tega moža neka posebna moč navdiha, neki poseben Božji duh gospoduje. O ko bi pač vsi neverniki, krivoverci in popačeni katoličanje pribežali k luči, ki nam jo je Kristus prižgal, da nam sveti na zemlji po naj višjem pastirju, papežu, o kako oserčene bi se čutili!

O znotrajnih zadevah vesoljnega zbora ni zdaj nič posebnega znano, to je gotovo, da napredvajo govorniki škofje, ki so se vpisali govoriti v disciplinarnih rečéh, o katerih sem že zadnjič govoril. Pretresati pa tudi hočejo imenitno resnico, da je cerkev vidna družba (societas visibilis), da je ona nezmotljiva, — neminljiva itd.

Tedaj se bodo slovesno zaverge vse pomote, ki jih dan danes modrijani in brezverni v tem oziru po svetu med narode raztresajo. — Te reči tedaj, ki jih očetje vesoljnega zbora pretresajo, so mi znane, ker se sploh povsod od tega govori, ako ravno škofje dobro molčé. Znan pa mi je le malo zapopadek govorov posameznih škofov, ker ne smé zunaj škofov noben drugi v zборе.

Gotovo je, da vsaki škof, ki govor ima, razsodi pravila, ki se pretresajo po svojem prepričanji, po svojih skušnjah in raznih okolišinah svoje domače dežele in vlade. Tedaj je tudi gotovo, da naši avstrijski, nemški in francoski škofje v nebistevnih rečéh (to je, v rečéh, ki ne zadevajo toliko kakih verskih resnic) različno mislijo od italijanskih in španjskih in nekterih misijonskih škofov. (Posebno poslednji vživajo popolnoma prostost v cerkvenih zadevah, in vlade ameriške se nič ne vtikajo med cerkvene reči, šege itd.)

Ako pa med tim časom, ko škofje govore, se pomenkovajo in reči pretresajo, eni izmed njih rekó „da“, drugi pa „ne“; — ako med tem časom, ko imajo seje, niso vsi taistih misel v bolj ali manj imenitnih rečéh in pravilih: To pač za majhen čas drugač biti ne more, ko so škofje iz vsih krajev svetá — različnih jezikov, raznih navad in šeg, že od mladega različne izreje. Kdo tedaj se bo nad tem spotikal? Ali ni bilo to vselej in v vsakem zboru? Na zadnje, ko bo vsaka reč, ki se o nji v vesoljnem zboru govori, od vsih strani pretresena, premišljena, — se bodo vendar vsi zedinili — bodo vsi enih in tistih misel, in nobenega tudi naj manjega dvoma ni, da sv. Duh bo škofom vdihnil tisto edinost, ktera je bila še vselej — v vsih stoletjih od Kristusa pa do danes — znamenje prave keršanske katoliške cerkve.

Nam, ki smo zdaj v Rimu, ne gre razglasovati po svetu govorov in početja škofov, ki tičejo zborne reči, kakor nekteri časnikarji delajo, ki hočejo vediti zapopadek škofovih govorov in sklepov.

Vsi vemo, da še vselej je sv. Duh vesoljne cerkvene zборе vodil, in da še vselej so vesoljni zbori le k povišanju cerkve in kat. vere pripomogli. Vsacega katoličana je sveta dolžnost terdno v moč sv. Duha zaupati in pričakovati, da se bodo vsi škofje v tem vesoljnem zboru tako zedinili, da bodo enega duha, enih misel,

da bodo tedaj doveršili tiste določila (dekrete) in tiste resnice in nauke naznanili svetu, ki bodo celi cerkvi v povišanje, posameznim kristjanom pa v zveličanje pripomogli.

Kongregacije (zbori vsih škofov brez sv. očeta) so bile v poslednjih časih po štiri na teden; vsak pot sedé očetje vesoljnega zbora po štiri ure v zborni sobani; vmes pa se še zbirajo po narodih tu pa tam (avstrijski, nemški in ogerski zdaj pri kardinalu Ravšerju). Imajo tedaj škofje malo pokoja in počitka, in zunaj morajo tudi pridno prebirati in premišljevati tako imenovane „schemata“ ali natisnjene osnove vsega tega, kar žele sv. oče, da bi se pretresalo, in da bi se k zadnjemu sklenilo v sedanjem vesoljnem zboru.

Takih osnov se je že veliko razdelilo med škofje; razdelé se jim ob času, ko so vsi skupaj v baziliki sv. Petra.

Zadnji govor prevz. škofa Strosmajera je močno dopadel pričujočim škofom, kakor so mi neki nadškof iz Azije pravili (se vé, da mi niso nobene besede zapopadka povedali); pristavili so, da je bil ta govor poln dobrega katoliškega duha — in toliko krepek kakor prepričevaven.

Preden se prične kongregacija, bere vsaki pot drugi izmed pričujočih škofov sv. mašo vpričo vsih zbranih zbornih očetov. O taki priložnosti so viditi dostikrat sosebne šege, ker tudi kaki armenski ali gerški škof pride na versto, ki nam je znano, da se pri sv. maši in družih cerkvenih službah imajo razne šege.

Zastran konca vesoljnega zbora se zmirom bolj kaže, da ne bo tako naglo prišel, kakor smo mislili in brali; — tedaj že veliko škofov prosi privoljenja, da smejo za kak čas domú in se vernejo ob svojem času nazaj v Rim. Posebna komesija ali odbor, zato izvoljen, ima prošnje škofov razsoditi, in privoljenje dati, ali pa ga odreči. Med tem časom, ko se bodo nekteri škofje zavoljo svojih domačih del odtegnili, bojo opravljali dela vesoljnega zbora oni odbori, ktere sem naznanil v prvih pismih ter tudi imena vsih škofov zapisal, ki so bili zvoljeni v odbore. Sosebno k veliki noči se veliko škofov domú ravná, med kterimi so tudi naši škofje ilirske dežele.

Med vsimi temi opravili vesoljnega zbora pa, kakor sem že opomnil, očetje omenjenega zbora pridno spregledujejo znamenitosti večnega mesta Rima. Naši prevz. škofje so te dni obiskovali po versti cerkve zunaj mesta, cerkev sv. Neže, sv. Lorenca, sv. Boštjana, sv. Pavla, v kterih so imenovani mučenci pokopani. Do vsake tih cerkvá je dobro poldrugo uro hoda od našega stanovanja. Tudi so obiskovali te dni kraj, kjer je bil sv. Pavel obglavljen, pravijo mu „Tre fontane“, to je, trije studenci. Brati je namreč, ko je bil sv. Pavel ob glavo djan, je njegova glava, ko se je zakataljala po tléh, trikrat od tál poskočila ter povsod, kjer se je tál dotaknila, je priteknel studenec iz zemlje, in še dan danes tekó ti trije studenci, in sicer prav v cerkvi, ki je bila postavljena na tistem kraju. Tu so tri cerkve ena zraven druge; bilo je nekđaj tu eno keršanskih pokopališ, in ker je silno veliko mučencev tu pokopanih, so tu zidali tri cerkve eno zraven druge, in sicer prva cerkev je sv. Pavla, druga sv. Vincencija in Anastazija, tretja Marije Device. — V tem kraju pridno kopljejo, ter veliko košic mučencev, dozđaj še ne znanih, pride na dan.

26. pros. so naš prevz. nadškof sv. mašo brali v „konfesiji“, to je, kakor sem že popisoval pod tlemi velikanske cerkve sv. Petra. Tu so nizki oboki, nekaj čez šest čevljev visoki, vse je tesno, ozko, tako da je človeka nekoliko groza. Vse stene so prevlečene z dragim marmelnom, in med drugimi altarji je naj imenitnej

oltar sv. Petra in Pavla, ki stoji ravno pod papeževim oltarjem, postavljenim sredi bazilike, pod veliko kupljo. Tukaj, kakor sem že popisoval drugokrat, so hranjeni ostanki trupla sv. Petra. (Pisal sem od tega altarja v nekem poprejšnem dopisu, da sta tu pokopana oba aposteljna ss. Peter in Pavel; tako pa sem pisal le za voljo tega, ker terdi duhovšina sv. Petra, da tu ne le truplo sv. Petra pokopano leži, ampak tudi neki del trupla sv. Pavla; — po bukvah pa je brati tako, da je v velikanski baziliki sv. Petra pokopano samo truplo sv. Petra, sv. Pavla pa v baziliki po njem imenovani, ki stoji zunaj mesta. Glavi od obeh pa ste hranjeni v baziliki lateranski.)

Ravno pri tem podzemeljskem oltarju so prevz. teržaški škof brali sv. mašo 30. pros. 28. pa so maševali v podzemeljski kapelici sv. Neže, kjer je bila ta svetnica mučena.

Da ima skoraj vsaka cerkev v Rimu podzemeljske kapele in oltarje, je od tod, ker je stalo staro rimsko mesto šest do dvanajst čevljev globokeje kakor pa sedanje novo mesto. V tolikih stoletjih in med tolikimi vojskami je bilo nekdanje mesto večkrat razdijano, tedaj se je na podertije novo mesto povzdigovalo in tako ni drugač mogoče, kakor da stoji novo mesto toliko višje od starejega.

Med vsimi prekucijami in podertijami so vendar kristjanje le dobro v spominu obderžali kraje, na katerih so bili mučenci morjeni. Tudi je bilo to v starih časih v navadi, da so pokopališča sploh spoštovali vsi, tudi pogani, tedaj so spominke na grob ali na kraju, kjer je bil kdo umorjen, pri miru pustili; od tod prihaja, da so se grobi mučencev ohranili, ker pa je bilo mesto Rim večkrat razdijano, in so rimske tla vsled velikih razvalin tako rekoč rastle, so kraji smerti mučencev globokeje in globokeje prihajali, kakor je očitno; ker so grobi mučencev, potem ko so po verhi razvalin cerkve zidali, pod te cerkve prišli, treba je bilo po tem takem podzemeljske kapelice zidati. Tacih podzemeljskih kapel je najti po vsih imenitnejih cerkvah mesta Rima, n. p. v cerkvah sv. Petra, sv. Pavla, sv. Boštjana, sv. Lorenca, sv. Neže (v obeh cerkvah, ki je ena v mestu, druga zunaj mesta), Marije Snežnice, sv. Janeza v Lateranu, sv. Cecilije, sv. Marka, Pudencijane, sv. Balbine, sv. Klemena idr.

Več tih cerkvá je bilo zidanih ne le na grobu enega mučenca ali ene mučenke (post. sv. Neže), temveč na pokopališču prvih kristjanov, na katerem je ležalo pokopanih brez števila trupel mučencev in svetnikov sploh, postavim, tri cerkve pri treh studencih (Alle tre fontane), cerkev sv. Boštjana, sv. Lorenca itd.

Gljivo je najti razne trupla znamenitnejih svetnikov po vsih raznih cerkvah rimskega mesta. Ni skoraj nobene med štiri sto cerkvami Rima, da bi ne bilo kakega svetega trupla v nji hranjenega.

Ko tedaj cerkev praznik kakega tacega svetnika obhaja, kterelega truplo počiva v kaki cerkvi, takrat ozaljšajo dotično cerkev in obhajajo praznik z veliko slovesnostjo, ter ljudstvo v velikem številu skupaj vré in se zbira v cerkvi, svetniku ali svetnici na čast posvečeni. Tako so prvi dan svečana kaj lepo ozaljšali cerkev sv. Klemena papeža, ki stoji v predmestju blizu sv. Janeza Lateranskega, ker v ti cerkvi so svetinje (ostanki) sv. Ignacija Antijohijskega. Cerkev je bila od verha do tal prepregana z dražimi damasti, in ti damasti visé od tolikošne visočine doli, da se mora vsaki čuditi in popraševati, kako na take višave zlezejo oni, ki stene cerkve prepregajo in zaljšajo. Bili smo tam z našim preč. nadškofom, ter smo bili pričujoči pri veliki maši, ki so jo peli neki irski škof.

Znamenito je pri ti cerkvi to, da pod sedanjo cer-

kevjo stoji globoko v tléh še vsa stara nekdanja cerkev, in sicer veliko večji od sedanje zgornje.

Spodnja cerkev je bila v prvih časih keršanstva zidana na tistem kraju, na katerem je imel svojo kapelico sv. Klemen, četerti papež in učenec sv. Pavla, in od te velike cerkve že govori sv. Hieronim. Leta 772 je bila popravljena, potem pa o priložnosti kake vojske poderta. Na podertiji, to je, na starih stebrih poprejšnje cerkve je bila okoli leta 1100 sedanja zidana; — poprejšna spodnja zazidana in pozabljena, in še le l. 1857 jo je najdel opat Irec Mullovly o preiskovanji podzemeljskih krajev mučencev, ter je tako dolgo kopal, da je vsa cerkev na dan prišla. Ta kraj je za nas Slovane znameniten, po stenah te podzemeljske cerkve je veliko starih malarij, po katerih vidimo skoraj povsod sv. Cirila in Metoda. Tudi nekdanje pokopališče sv. Cirila je tu; kje pa njegovo sv. truplo dan danes počiva, to ni znano. Pod to podzemeljsko cerkevjo se globokeje vidijo votline, v ktere se pride po ozkih stopnicah, in v njih je ravno omenjeni opat našel ostankov od mučencev; in tu je gotovo eden tistih krajev, v katerih so se ob časih preganjanja kristjanov zbirali verniki, da so Božjo službo na tihem opravljali. Ginjeni smo se sprehajali sem ter tje po tej podzemeljski baziliki, po kateri so se nekdanj shajali pobožni verniki prvih časov in med njimi tudi eden izmed naših aposteljnov, to je, sv. Ciril z Metodom, ki je prinesel med Slovane luč prave vere, ter storil, da je svetila med njimi; da ne le mi Slovenci hodimo po pravi poti proti nebesom, temveč da se zamoremo prištevati k naj zvestejim katoličanom, ki ne pustijo luljke in osata krivoverstva med seboj sejati, ki si nasproti hranijo nepopačeno pšenico prave katol. vere, kateri hočejo zvesti ostati do konca sveta. Prosil sem, spominjaje se sv. Cirila, da bi Bog hotel tudi one Slovane nazaj pripeljati v ovčnjak Kristusov, ki jih je nesrečno razpertje nekterih višjih v veliko nesrečo krivoverstva gnalo; in terdno se zanašam, da bo Bog take in enake molitve sčasoma uslišal.

Spodnja stara cerkev sv. Klemena je toliko večji, da zgornja stoji na dveh čolnih spodnje, — tedaj je večji za celi tretji čoln. Toda tudi zgornja ima tri čolne, ki so pa toliko ožji; tedaj je bilo takrat, ko so zgornjo zidali, treba močan zid v spodnji postaviti, na kterelega so stebre zgornje cerkve postavili. Zgornjo deli v tri čolne 16 marmeljnatih stebrov. Kor je okrog velicega oltarja, višji od druge cerkve, in ta oltar je tako postavljen, da duhovea, ki mašuje, doli po sredi cerkve proti ljudstvu gleda. — Vse, kar je viditi, je iz marmeljna sekano, tla z marmeljnom pokrite in na vsaki strani velicega oltarja nekoliko globokeje v srednjem delu čolna stoji leca, na leci pa marmeljnat „pult;“ na eno tih lec pride subdijakon list, na drugo pa dijakon evangelij brat. — Pod oltarjem je na spodnji strani proti ljudstvu votlina, v ti votlini pa skrinjica. Tu so ohranjeni ostanki trupel sv. papeža Klemena, sv. Ignacija, sv. Flavija, sv. Klemena, strica svete Domitile. Ta dan so bile te svetinje ljudstvu izpostavljene v počeševanje. Ko bi bil čas in prostor, bi hotel popisati tudi malarije, ki se vidijo v spodnji cerkvi in ki imajo večji del ozir na življenje svetega Cirila in Metoda, znamenje, da sta ta dva svetnika v ti cerkvi večkrat bila in da so ji po njuni smerti častili, ter ji tu pokopali, in jima grob postavili. Le škoda, da se ne vé, kje da ste nju trupli!

Brali smo tudi sv. mašo pri velikem oltarju Marije „sopra Minerva“ sredi mesta Rima. Tu počiva v votlini oltarja truplo sv. Katarine Senenske, ki ga je vedno viditi in goré luči noč in dan celo leto pod tim oltarjem.

V ti cerkvi je tudi viditi še prav dobro ohranjeno truplo sv. Viktorije. Poznati je še ves obraz, ako ravno posušen ter nekoliko skerčen. Imenovana cerkev je edina

v Rimu, zidana v gotiški obliki. Zlo velika je, dvanajst velikanskih stebrov jo deli v 3 čolne, in zraven tega ima še trinajst kapel poleg stranskih čolnov. Vse znotraj obzidje, vsi stebri so prevlečeni z dragim sivkastim marmelnom. Okna imajo malane šipe in ozidje kora za velikim oltarjem ima velikanske okna, v katerih so viditi prelepe podobe raznih svetnikov in svetnic. Počezni čoln, zlo širok in dolg, ima na koncih in poleg kora šest kapel. Lepote oltarjev, rezanih iz marmelna, marmeljnatih svetnikov brez števila, in lišpa zidovja in stebrov popisati ni mogoče. Stala je cerkev že leta 750, popravljena je bila v letih 1849 do 54. In stalo je popraviljanje pol milijona frankov.

Ravno tega dne je imel prevzv. kardinal Schwarzenberg černo peto sv. mašo po ranjem velikem vojvodu Toskanskem Leopoldu II v cerkvi dvanajst aposteljnov, kamor je bil imenovani vojvoda pred ta večer kakor merlič prinesen. Pričujoči so bili sv. oče.

Tudi so bile ta dan v cerkvi sv. Ludovika, ki jo imajo Francozi v Rimu, bilje po ranjem škofu iz Tarbeza na Francoskem, Msr. Bertrand Sever Masiaru Laurence-u, ki je umerl tukaj v Rimu. Preden je ta škof šel od doma k vesoljnemu zboru, je rekel: „Zlo bi bil zadovoljen, ko bi umerl v Rimu med spolnovanjem svoje svete dolžnosti, — in uslišal je Bog njegovo željo. V njegovi škofiji se Marija brez madeža spočeta močno časti in so se že veliki čudeži goditi na njeno prošnjo. Njegovo truplo so odpeljali domú, da bo zakopano v domači škofiji cerkvi. Tako je tudi umerl škof iz Vera-Cruza v Ameriki. Bil sem pričujoč pri pogrebu. Truplo so prinesli v cerkev sv. Roka, tam so bile bilje in potem so merliča v Ameriko odpeljali. — Danes pa, to je, 5. sveč. so bilje v cerkvi sv. Anastazija in Vincenca po ranjem Marijanu Puiglatu, škofu Ilerdenskem na Španjskem, ki se bo tudi truplo domú odpeljalo. Zlo bolan je škof francoske škofije v Nimezu; sv. oče sami so ga te dni obiskali. Z Bogom.

Pelinovec.

Zastran cerkvene naloge o sedanjem času piše Pavel Majnake: „Naj kdo tarna, kolikor drago, s tem ne bo bolje; edinega pomočka zoper tisk (časništvo) je iskati le zopet v tisku (časništvu) samem. Kdor je zmožen pisati, naj piše; kdor ne, naj bere, se naročuje; razširjajo naj vsi (katoliško-konservativne časnike). Kdor dandanašnji katoliškemu časniku — kar je poglavitna literatura — pošlje dopis, ji naročnika pridobi, on je svoji cerkvi storil večji službo kakor pa tisti, ki je po dolgoletnem vertanju poslednjič zasledil, da pri tem ali unem reku iz cerkvenih očetov mora stati e namesti i.“

Liberalci čez nobeno reč tako ne tarnajo, kakor da ima katoliški duhoven še kaj moči in vpliva do naroda. To kaže v novo tista famozna usomska peticija, ki vse prekosi v vertoglavnosti. O kakošen je to „jamer“ zoper konkordat, duhovski vpliv do ljudstva, zoper misijone, njih pridige, spovedi, obhajila! Kako zdihujejo po policajih in beričih zoper katoliške duhovne... Ali povejte mi, vi žličniški filozofi, ako duhovnom vso zaupnost vzamete pri ljudstvu, koga boste potlej namesto njih poklicali, kadar boste katoliške duhovnije v pašalike spremenili, — ali Kibridžli-Mohamed Derviša, ali Rabi Hirš-Majmonida, da bodo po vaših goslih učili opice plesati, še ostale duhovne beričem izdajati, papeža psovati?

Razgled po svetu.

Na Dunaju v adresnem odboru so 9. t. m. ugibali, kdo je kriv dalmat. upora: če je bil od zunaj nasnovan in nadražen, ali pa je bila kriva zgolj brambna postava in njeno izpeljevanje. Rešili prašanja niso. — Rodič

v Dalmaciji je te dni 40 upornih vodnikov, ki so se radovoljno podvergli, povabil na obed. Pri gerdem vremenenu se po suhem niso mogli domú verniti, torej je Rodič po parobrod v Risano telegrafiral, da naj pride v Kotor. Vodniki so navdušeno napivali cesarju in na mir, in z žitom in moko obdarovani so se osrečeni vernili k svojim ljudem.

Civilni zakon, ki je nasvetovan, pravi „Unità cat.“, ni nič drugega, kakor butara in zadrega za avstrijsko ljudstvo. — To je prav jasna resnica. Namesto enkrat, bi morali ženitovanski s svati iti dvakrat k poroki, v prvo k očetu županu, kamor bi jih postava silila; drugič v cerkev, kamor jim vera zapoveduje in jih žene poštenje ter usmiljenje do prihodnjega zaroda, da bi ne bilo „pankerstvo.“ Kaj tacega zamore le samo dr. Rechbauer in „nova čra“ imenovati „napredovanje“ ali celo „svobodo;“ vsakemu, kateri se ni s pametjo skregal, je jasno, da civilni ali posvetni zakon bi ne bil delo svobode, ampak nova butara, nova sitnost, nova zadrega za ženitvance in za vradnije.

Poljci v deržavnem zboru so glasovali za to, da naj se sprejme v obravnavo Rechbergerjev predlog zoper konkordat in civilni zakon. Poljci v deržavnem zboru pozneje niso glasovali za to, da naj se tudi drugim Slovanom dopusté pravice po njih potrebah, kakoršne Poljci zahtevajo! Ali se to pravi zastopati poljski katoliški in slovanski narod? Poljci, ako bi zadevalo le mnogo iznejeverjencev in ne milovanja vrednega naroda sploh, bi bili čisto vredni tega, kakor se jim godi. Tako katoličanstvo in taka slovanska vzajemnost ni piškovega oreha vredna. Utepa se jim pa že s Hasnerjevim odgovorom. namreč: „Vlada ne more sprejeti vaše resolucije ko celote.“ Kdor svojemu bratu noče bratovsko iz jame pomagati, tudi sam ni vreden, da bi iz nje izlezel. Naj nemško-liberalci le obetajo, kdo si vé kaj, če tudi samo Panpolonijo, oni gotovo ne mislijo na prid Polonije, ampak sami na-se. — Sicer pa je gotovo, dokler se pomirovanje dela le z nekterimi udi, se truplo ne bo ozdravilo.

Do šesterih tirolskih poslancev, ki so deržavni zbor zapustili, so prinesle „Tiroler Stimmen“ zaupnico, ktera pravi med drugim:

Že davno preden se je komu sanjalo o kakem avstrijskem vstavnem zborovanji (parlamentarizmu), so bile že Tirole v vstavno pravico. V ti deželi je od nekaj živelo ljudstvo, zavedno svojih pravic, priprosto, krepko in pobožno, ponosno na slovez neomadežane zvestobe do Boga in svojega vladarja. To vemo iz zgodovine. Vemo pa tudi, da pózne čase, ko bodo sedanje zmešnjave že minule in se pozabile, bode staro Tirolsko še živel — katoliško in cesarju zvesto. To tolažilo nam daje naše upanje na Boga.. in poterjuje nas v tem Vaše obnašanje kakor tirolskih poslancev... Vi ste slavno opravičili zaupanje, ki ga je tirolsko ljudstvo na Vas stavilo, hvala Vam za to iz celega serca! Razodenemo Vam k sklepu svoje naj popoluiše priznanje k temu, da ste zbor zapustili, potem ko Vam je bilo odrečeno zadostenje za neslišano razžaljenje, ki se je v hiši pred šotenskimi vrati tirolskemu ljudstvu v obličje bersnilo. Zgodovina bode sodila med nami in med razžaljevci. Vi pa ste se obnašali kakor pošteni možje in vsak pravi Tirolec spoznava v Vas prave deželne vodnike. Pod tim vodstvom bode Tirolsko stanovitno do zmage — za Boga, cesarja in domovino!

Posnetek iz govora poslanca Greuterja v deržavnem zboru 20 pros. (Dalje.) Kaj je Avstrija? praša govornik. So mar tisti, ki — naravnost rečeno — slovesno pred prestolom naznanujejo, da hočejo biti ali gospodovavci ali pa pokopovavci Avstrije? To je obseženo v spominici večine. Pred 4 leti so italianissimi dali enak

„memorandum“ na Tirolskem, v katerem so enake misli, enako hrepenenje poverniti se k „grande madre Italia“ (k veliki materi Italii). Ako imajo ministri poterpljenje pri potlačevanju opozicije, imate vi (k levičarjem ober-njen), kakor njih strančarji, v resnici še večji poterplje-nje, če to sprejmete, ko se tako rekoč na veliko izdaj-stvo apelira. (Na levici gorki: Oho.)

Podpredsednik: Prosim g. govornika, naj nikomur in nobeni stranki v tej hiši ne primerja, da na veliko izdajstvo apelira; tega nikakor ne morem terpeti. — Poslanec Greuter: Tega tudi rekel nisem, temuč rečem le: Zdravi um me sili tako sklepati. Kar je pisano, to je pisano! Če je res?... (Živa dobrovoljnost in nepo-koj.) — Podpredsednik: Moram tedaj naznaniti to za zborna nepristojnost.

Greuter dalje govori: Že prav. Jaz naravnost kakor Nemeč izrečem, in izrečem v imenu konservativnih ti-rolskih Nemcev, da tako natolcevanje pred cesarjem, kakor da bi se mi šteli k „naj bolj pomislilka vredni“ manjšini cesarstva, določno od nas zavrniti moram. Zavračam to, kakor bi mi misel na Avstrijo opustili, in v razprosterto naročje nemškega Kavurja tekli, ako Avstrija neha biti silovita bramba (Zwinguri) za naro-dovske prostosti naših narodov, in ako Avstrija neha biti bramba tudi za svetost katoliške vere, tako da bi se celo katoliška vest žertvovala tako imenovani novo-šegni državni veri, ktera vera je pa ta, da se nič ne veruje. (Na levici močno gibanje...) Zdaj pač marsikaj umem, kar mi poprej ni bilo prav jasno... Zdaj mi je jasen tisti vedni klic: Na Avstrijskem nam je mirú treba. Res, mir je lepa reč. Ali ta klic mi je po naj novejših prikaznih prav pomislilka vreden. Mi hočemo mir, pa ne mirú, ki je nasprotje prostosti. Ako je mir to, da se v njem razumevajo pošastne krivice zoper prostost posameznih narodov, je ta mir sovražnik pro-stosti, in taki mir ni nič družega kakor „znotranja voj-ska.“ Od tod je tisto veliko beračenje za mir pri vsih dvorih in dvorčkah evropskih, namreč: pustite nas pri miru, imamo sicer 800.000 vojakov, ali potrebujemo jih za obležni stan (Ohókanje — na levici), da avstrijsko svobodo varujemo pred svojimi lastnimi narodi. (Dobro! ob desnici. Vročé nasprotvanje ob levici.) No tedaj, kaka je to svoboda, ako je treba te varhe svobode va-rovati pred lastnimi narodi? Po taki poti gotovo nikoli ne pridemo do tega, da bi vsi vaš Štefanski stolp čislali za velikansko os, okoli ktere se verti politiška modrost vesoljnega sveta. (Sméh.) Pač bi vas tudi prašal, kakošna je to politika, ki je vmerjena le samo na čas mirú, ki je bil tudi Bah zmožen jo zverševati in ohraniti, dokler niso prišli dnevi pri Solterinu? V resnici krepka avstri-janska politika se ne smé vmerjati le samo na čas mirú, kadar imate v rokah žendarmerijo in vse nasilne po-moči; vmerjena mora biti tudi za čas, ko veljá, da vse moči na Avstrijskem branijo skupno domovino, skupno svobodo.

Svobodnih móž si oskerbite po vsi Avstrii, ne pa poganjati se za doveršenje politike, ki je le samo eni stranki v korist... Čudne občutke mora obuditi v spo-minici tisti stavek, da nekemu narodu bi se dala svo-boda, pa se ne smé; Rusija to prepoveduje! (Dobro, drobno! na desni.) Kak je ta politiški program, ko po- vsod svobodo obeta pa skrivaj, pravi svitlemu cesarju, ne smemo je dati, Rusija prepoveduje? (Sméh.)

Kakošen je taki program, ki naravnost pravi, da Avstrija je naj brezmočnejši država na zemlji, da še narodu in zvestemu narodu, vdanemu narodu se ne mo-rejo pravične tirjatve spolniti, ker nas zunanja moč na motozu ima?

Dvorni svétnik Unger v gornji zbornici je nam Ti-rolcem očital, da svitlega cesarja hočemo storiti pod-

ložnika (vazala) tuje moči. Razumem psovanje, ki je v teh besedah; zapopadem, da je na čversto verne Ti-rolce namerjal strupene pšice svojega zabavljanja! Toda, če kdo sv. Očetu sveto pokoršino skazuje, ktero skazo-vati mu on kakor katoličan ima pravico in dolžnost, to podverženje pod cerkveno pokoršino še ni vazalstvo; zakaj višji resnici podložnemu biti je dolžnost in čast za vsacega človeka, in ne vazalstvo (Dobro! na desni sredini), in pokazati bi hotel profesorju Ungerju... Podpredsednik: Prosim, ne imenovati nobenega imena. Greuter (nadaljeva)... (pokazati bi hotel profesorju Un-gerju) besede v spominici večine, če kje ta memoran-dum Njih veličanstva ne dela za vezala Rusije (Vneto nasprotje na levici.) Tukaj je zapisano v spominici! (Dolgo smeh.) Dalje govornik izpeljuje, da Avstrija je še močna, ker Avstrija so vse narodnosti, ne samo nem-ški liberalci, in prestopi k obravnavi „panslavizma.“

Stara pesmica, ki se je že l. 1861 v tej hiši čiv-kala, je „panslavizem.“ To pošastno strašilo se na oder spravlja, kakor se je godilo že danes in večkrat, da bi se od same čiste svobode bali — svobode. Povem vam, kdor s strašilom „panslavizma“ na oder pride, ta je se-danjo politiko neznansko obsodil. Zakaj, če je v Av-strii prišlo do tega, da se v oziru na svobodo niso kos skušati se z Muravjevom, z Gorčakovom, potlej smo ob tla. (Dobro! Smeh.) Ako se s slovanskimi narod-nostmi tako ravná, da rusko knuto imajo tako rekoč za doželenje in otenje svojih malih svoboščin (Dobro! dobro! ob desni; nepokoj ob levi), ako se vlada v Av-strii ne vé in ne zná, to ponavljam, poskušati se z Muravjevom, z Bizmarkom kar tiče svobodo... (Levica oporekva, presekava.) Zoper resnične djanja in zdravi-um z vsimi zopergovori nič ne boste opravili. Kdor vidi, da nemški liberalci tišé ven k veliki nemški der-žavi, da Slovani tišé k panslavizmu in Italijani k edini Italii, in ne vé in ne zná na Avstrijskem tako na-praviti, da bi bil tukaj vsak zadovoljen, da bi tukaj svobodo vžival in dosegel svoje narodne pravice (pohvala), ta je le samega sebe obsodil s panslavizmom in kakor koli se vsi tisti „izmi“ imenujejo, ker ni znal in vedil prave avstrijske politike obravnavati. (Dobro! ob desni.)

(Konec nasl.)

Na Badenskem so z vseh lec brali pastirski list škofovega namestnika dr. Lotarja Kübel-na. Pisanje po-jasnuje, kako se katoliška cerkev tlači v velikem voj-vodstvu: Cerkev ločijo od deržine, od šole, od očitnih naprav in občinstva; po drugi strani terdi država, da je vir in rednica vse pravice, in sega v starolastno okrožje cerkve, staršev, prostega državljanja. — Čudno je, kako si taki ljudje mislijo državo? Menda kakor kako ma-šino brez ljudi; zakaj ljudje državniki, vradniki itd. vender ne morejo biti verniki in brezverniki (kon-fessionslos) ob enem! Če je „verniki“, kako bo „brez-verniki“ državi služil; in če je „brezverniki“, kako bode svoji veri zadostoval? —

V Gern-u, mali duhovni na Parskem, so se udje družb „molitvenega apostolstva“ in „živega rožnega venca“ v tem zedinili, da vsaki petek, dokler bo ve-soljni zbor, dajo na altariji presv. Jezusovega Serca v veči prid vesoljnega cerkvenega zbora sv. mašo brati.

V Hünfeldu na nekdanjem Kurhesenskem je imel une dni jezuit Pottgiesser eksercicije za može in mla-denče. Vsak dan je bilo poslušavcev bolj na gostem, in kdor ga je en večer slišal, gotovo je prišel potlej vsak večer. Veliko imenitnih drugovercev je bilo pričujočih, veči del njih so polno hvalo nad vajami razodeli ob koncu. Navdušenje je bilo toliko, da je bilo od móž slišati, ko bi bilo treba po vsih štirih v cerkev si po-magati, nič bi jim ne bilo pretežavno, da se váj vde-ležijo. In res, mnogoteri starčki so se dali ali v cerkev

peljati, ali so vstajali celo s trudom z bolniške postelje, da so se skupnega obhajila ob koncu vdeležili.

Pruski kralj je hildesheimskemu škofu Wedekin-u na njegovo vošilo k novemu letu iz Rima prav prijazno pismo odpisal. Rekel je kralj škofu k sklepu: „Upam, da Vaša in Vaših sobratov pomoč me bode podpirala v delu za tisti mir, ki nam je tolikanj potreben, čez vse v verskem gospodovanju, in da bo Bog v ravno tem pomenu vodil opravila cerkvenega zbora, katerega se zdaj vdeležujete.“ — Protestanški pruski kralj ima tedaj vse lepši misli o vesoljnem katoliškem zboru, kakor pa mnogi katoliški modrijani z Rechbauerjem vred, ki je v zboru na Dunaju kvasil, kako da se v Rimu ta trenutek namerja razdjati vse pridobitve nove ère. — To je govoril, še preden je cerkveni zbor tudi le en sam kánon (zborni sklep) razglasil! Tako naprej obsojujejo tisti, ki se tako radi čez cerkvene sodbe pritožujejo. Pa sej tudi že naprej kaznujejo, kakor une v Krakovem, ki niso našli nobenega zadolženja zoper nje; pa jim je Giskra plačilo odtegnil.

Razne novice. Tirolcem se je sem ter tje žugalo, da jim bodo deželni zbor razgnali, ako se nikakor ne vdajo v novo liberalstvo. To pa ravno bi se reklo raka v vodo vreči. Torej odgovarjajo „Tiroler Stimmen“: „Ne le da se razgnanja ne bojimo, temuč tirjamo ga naravnost, ker v tem vidimo prvi pomoček za brambo zoper malo stranko, ki hoče nas strahovati, in ki pravi, da vera naših očetov se ne dá zediniti z njeno novo Avstrijo. Tudi z neposrednjimi volitvami si nič ne upajo, zgubili bi z njimi menda še tiste tri liberalne poslance z južnega Tirolskega. — Kolinci so do pruskega zbora napravili adresu s 4000 podpisi samosvojnih mestjanov, kateri prosijo, da naj se šole verske ohranijo. protestanško prebivavstvo hoče, da naj šole versko lastnijo ohranijo. — Napoleon menda vsak dan z ministrom za zunanstvo in z avstrijskim poslancem Meternihom obravnava zastran parskega prašanja. — Rusija neki zopet zbira vojno ob avstrijski meji, — Turčija ob črnogorski, — Prusija je na préži, — v Parizu je rogovilstvo, — Avstrija pa — svetuje Rechberger — naj se peča z zakonom in pričkanjem zoper cerkev, ktera je mati 21 milijonov njenih prebivavcev! —

Iz Ljubljane. Anathema. Cerkvemu zboru ne bo treba nič sklepov delati, bodo judje in mavtarji že vse naprej naredili in oskerbeli; „Tagblatt“ in „Laiba-herica“ pa za njimi kaj pridno lonce stergata. Že vse te dni se s cerkvenimi kletvami paseta — vse je „verflucht“ in „verflucht“, da se ogenj po Ljubljani kreše in vsakemu le nekoliko čednemu se mora studiti ta turški fanatizem. Na to neumno preklinovanje, s katerim naj bobnarja gresta vrane plašit, ne pa mirnih katoličanov dražit, naj omenimo: 1. Da v Rimu zbrana Cerkev še ni nobenega sklepa razglasila; kdor tedaj naprej sodi, on po vetru maha. 2. Da beseda „Anathema“, ktera se po stari šegi cerkvenim določilom pristavlja, pomeni „izločen“, izobčen iz katoliške Cerkve (gréško: anathema, dissecare, odločiti). Če kateri včasi „Anathema“ prestavljajo z besedo „preklét“, je to misliti v cerkvenem pomenu, katerega smo ravno razložili, in ne drugač. Katoliška Cerkev v cerkvenih zborih svoje nauke čisto ob kratkem naznani, kakor n. pr. v trienskem zboru: „To in to je katoliški nauk; če ga kdo ne veruje, bodi „Anathema“, „im Banne“, to je, od nas „izločen“, „izobčen“, ni katoličan. Iz tega sodite, če je potreba ropotanja po časnikih in hinavskega naštevanja „verflucht“ in še le „verflucht!“ — Kakor s tim, enako je z drugim rogoviljenjem. Ti ljudje naj priprostejših resnic v katekizmu ne razumejo, kričé pa

na vse gerlo za dunajskimi judi, kateri našo vero še manj zapopadejo kot oni sami, kar je očitno. Veči del fanatiških rogoviljenj v „Tagbl.“ in „Laib.“ je kovanih od judov in od mavtarjev. Da omenimo eno samo reč; „Tagbl.“ je iz naj bolj razkačenega judovskega lista „Neue Freie Presse“ med drugimi pošastnimi vertoglavnostmi posnel tudi to, da Cerkev vsacega prekolne, kateri ji tají pravico: krivoverce žgati!“

V lavantinski škofii je po novem imeniku v 174 farah in 45 lokalijah duhovnih pastirjev 401, v pokoju njih 53; 629 cerkev in kapel, pa 432.421 vernikov.

Gosp. Fr. Zajc, naš domači podobarski umetnik, ima dodelanih več mavcastih (gipsastih) podob, kakor: Pija IX, Slomška, Baraga, Knobleharja, Vodnika, Valvazorja, ki se dobivajo pri njem.

Visoke so po 21 palcev, namreč v celih osebah, ki so ali z bransom prevlečene (po 3 gl.), ali s stearinom (po 4 gl.), ali pa z rumenkasto barvo (po 2 gl. 50 kr.). Naroči si jih vsakteri tudi lahko s pismom (Karlovško predmestje št. 29) V delo pride Strosmajer, in tudi Vega, — poslednji le ako bo mogel g. Zajc dobiti njegovo podobo. Te umetniže bo privilegije zavarovala. Delo g. Zajca se samo hvali.

Kazavec. Tagblatt je bersnil kos blata na vrednika „Zg. Danice;“ menda zato, ker zoper reč samo nič ni mogel. To zna pa vsak smolnati paglavček, in nismo mu nevošljivi za tako „bravuro.“ Tudi mu ne zavidamo časti, ktero stavi v „ovajanje duhovnov,“ ker meni, da „anzeigerček“ je lepo biti, češ, da on reč prav tako kaže, kakor res je. Mi pa nad tim nekoliko dvomimo, in zdi se nam, da „anzeiger“ — zaimek „Tagblattov“ tako lahko laže, kakor „kazavec“ na uri ljubljanskega „rotovža,“ ki že nekaj mescev kaže na VIII in 5—9 minut, če tudi že poldne bije. (In več ljudi „lažnjivemu kazavcu“ res bolj verjame, kakor samemu šenklačškemu zvonu, torej klobučke zložno na glavi obderžé, kadar jih zvon opoldne k molitvi kliče. Mislijo si blezo: sej ura na mestni hiši kaže še le 8 in 9 minut!)

Ali mislite, da ne dela tudi „Tagblattov“ „zeigerček“ tako? Namesto številke 13 (profesorjev praških, ki so adresu Döllingerju poslali) je undan kazal št. 43. — Še vse huje je delal s čednostjo v Rimu, kjer je bil okoli dveh tretjin rojencev za pankerte pokazal, cesar še na Dunaju ni, ki je vender eno naj bolj nesnažnih mest v tem oziru. Časniki po pravih rimskih izvirih ravno te dni vse kaj družega kažejo. — „Liberalni kazavci zlasti radi tje deleč kam pokažejo, kadar se jim pozeleva lažnjivo kazati, n. pr. na Španjsko ali celo na kake otoke. Zakaj? Ali mar vedó, da tje ne bo kmali kdo pisal in prašal, kako da je; mavtarski namen je pa vender le dosežen, namreč, duhovstvo černiti? Ravno undan je „Tagblatt“ čez nekega misijonarja P. Laval-a v Avstralii take neumne in prismojene reči kvasil, ki bi vsakemu rokomavharju čisel delale. Ti ljudje od 8. zapovedi ne vedó nič, in sram jih je toliko kot volka strah.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. G. Janez Počkar, duh. pastir v Matenji vasi, je umerl 7. sveč. R. 1. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Neimenovana 20 kr. — Neimenovana 1 gl. 20 kr. — Neimenovana 1 ces. cekin. Dve dekleti 1 gl. 50 kr.

Za mil. škofa Mraka. Neimenovana 1 ces. cek. Neimenovana 20 kr. G. Jovana B. 1 gld. S Homca: Farmani sploh 12 gld.; posebej Šim. Zupan 1 gl.; M. Zupan 1 gl.; M. Hiti 2 stari dvajs.

Za afrik. misijon. Z Brezovica 3 gl.